

Anketa O AKADEMIJI

TOMISLAV DURBEŠIĆ, redatelj

Možete li objasniti odnos Vas i Akademije nakon svih ovih godina zajedničkog življenja?

Ja sam s Akademijom u nekoj vrsti bračne svade. Zbilja sam dugo vezan za tu školu, prvo kao Gavellin student, pedesetih godina, pa sve do današnjega dana. Taj dugi period je imao svojih ljubavi i mržnja, otklona, ali po mom dubokom uvjerenju, mislim da se smisao škole nikada ne prekida. Znaite, ona je samo prva četiri takta u životu onoga tko je izabrao ovaj prokleti posao s kojim se mi bavimo. Do kraja života je to jedna vrsta studiranja, traženja, lutanja, očaja ... Vidite toliko nesretnika oko nas, glumaca, redatelja, u ovom dobu raspuknuća jednog svijeta. To nije počelo sada, počelo je poslije Hirošime. Mi uopće nismo svjesni da smo mi pri kraju jedne civilizacije koja je dotrajala.

Mnoge stvari u koje su ljudi vjerovali, klasika, da tako kažem, Shakespeare, jako puno njegovih drama je krepalo u Drugom svjetskom ratu, a jedan dobar dio i u ovom našem ratu. Molière isto tako. I mnogi naši pisci su poput Atlantide potonuli. Kroz ovih 50 godina - nastavnici Gavella, Marinković, Klaić, Kombol - ti su profesori išli ispred vremena. Danas ima puno profesora koji su iza svog vremena. Umjesto da anticipiraju novo vrijeme, oni su počeli imitirati staro.

Što Vam je draže - biti profesor ili student na Akademiji?

Kao student nisam bio student, a kao profesor

nisam bio profesor. Ja vam imam jednu vrlinu koja je istovremeno i mana. Ja sam pisac i cijeli život bio sam pisac-pjesnik, dramski pisac i esejist. Kada bih ja zbog ogorčenja ili ljutnje pobjegao sa škole (ADU, op.u.), ja bih pobjegao u pisanje. Iako ja zapravo nikada nisam bio ogorčen na tu školu. Pripadam jednoj generaciji, iako... mislim da generacija u umjetnosti zapravo ne znači ništa. To je azil za mediokritete, a ne za ličnosti. Ličnost najedanput iskoči iz generacije, preskoči i prezre svoju generaciju. Na generaciju se oslanjaju ljudi koji nisu dovoljno jaki da postoje kao ličnosti, osobe, stvaratelji.

Na Akademiji nisam htio svoje studente učiti, nego sam ih uvijek htio odučiti, od ovog pljuska oko nas koji se događa tako često i koji nosi sa sobom šljam, talog, blato društva. U to mladi ljudi lako upadnu i potonu. U tom talogu nestaju mnoge veličine. Njih proguta močvara zaborava.

Što mislite, koja je temeljna zadaća Akademije?

Na ovom području (Hrvatske, op.u.) isprepliće se niz lokalnih svjetonazora što se realizira i svojevrsnim jezičnim diverzijama. Zato mislim da je temeljna funkcija Akademije - postavljanje osnovnih uvjeta da bi se bilo umjetnikom kazališta. Akademija nije tu da uči umjetnosti. Hoće li netko biti umjetnik ovisi o sreći (kako tko izvuče iz šešira, lota ili strugalice) ili o tome da se zna nametnuti (ne glumom nego svojim društvenim ponašanjem - bilo političkim, bilo humorstičkim).

Akademija treba stvoriti svijest kod mladih ljudi koji upadaju u jedan kaos života. Nastojao sam mladim ljudima, glumcima i redateljima prvenstveno, omogućiti da taj posao rade 40 godina, a ne prvih pet. Učio sam ih da izdrže svoj talent. Jer znate, ni jedna škola na svijetu ne može naučiti nekoga tko u sebi nekog vraga nema.

Ima jedna pogreška kod naših studenata; oni čim dođu na Akademiju odmah misle da su umjetnici; a da uopće nisu upoznali svoje mogućnosti. Oni misle da o kazališnoj umjetnosti ništa ne treba znati nego se pojaviš i gotovo. Ja sam svoje studente uvijek pokušavao odvignuti od mišljenja da su oni sami sebi dovoljni. Kazališna umjetnost je u krajnjoj liniji ipak kolektivna umjetnost.

Znate, bez obzira kakva je škola ta naša Akademija, uvijek je bolje da ona bude, nego da je ne bude. Barem se ljudi imaju protiv čega boriti.

Škola je mjesto gdje mladi budući umjetnici legalno mogu, moraju, isprobati sve svoje hirove, zablude i obmane i eventualno nazrijeti svoju unutarnju slobodu. Da nema ove Akademije lutali bi po scenama života u najboljem slučaju kao čudaci, a u najvećem broju kao nesretnici i ludaci. Što su i onako prokletnici. Pjesnike i glumce treba voljeti. Usprkos. Oni su maketa čovječanstva.

GORAN TRBULJAK, filmski snimatelj

Što mislite o zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti?

Sve najbolje i sve najljepše.

Koliko je Akademija dramske umjetnosti utjecala na Vaš umjetnički rad?

Na moj posao filmskog snimatelja puno je utjecala Akademija dramske umjetnosti. Sretan sam što sam studirao kod profesora Tanhofera.

Što ste naučili na Akademiji dramske umjetnosti?

Teško je sada precizno izreći što je to sve. Čovjek puno naučiti prvenstveno kroz samostalni

rad, a zatim i kroz dobro vodstvo nastavnika. Bitno je da nastavnik studentima ukaže na njihove pogreške. Profesor Tanhofer je to radio. On je s jedne strane bio nevjerovatno tolerantan čovjek, a s druge strane opet strog. Istovremeno je bio i jako stimulativan. Svaku sitnicu koju bi napravili dobro on nikada nije zaboravio istaknuti. S jedne strane, jako smo se bojali svojih pogrešaka i što će nam reći, ali smo se još više radovali pohvalama kojima bi nas nagradio za dobro obavljen rad.

Koja je temeljna zadaća Akademije?

To da se studenti međusobno druže. Sada smo konačno dobili kafić pa mogu tamo ići piti kavu i sokove i pojesti koji sendvič, a ako dobiju nešto materijala i da se snimi neki film.

Je li Vam bilo ljepše biti student ili profesor na Akademiji?

Puno je ljepše biti student. Jedino što tada nije bilo bifea. To je jedino što nam je tada nedostajalo.

Možete li navesti neku razliku između ALU i ADU?

Sjećam se, kada sam bio student na obje Akademije nije mi se sviđao prostor na Akademiji dramske umjetnosti. Često smo imali nastavu popodne, a foaje je tada uvijek bio jako mračan. Za razliku od prostora na Likovnoj akademiji koji mi je bio puno ljepši.

No, na Akademiji za film, kazalište i televiziju (tako se onda zvala) bilo je nešto drugo jako dobro. Tamo smo uvijek razgovarali o aktualnim temama. Naše razgovore smo već taj isti dan mogli provjeriti u kinu. U isto to vrijeme na Likovnoj akademiji smo razgovarali o renesansnim slikarima... sve naše teme su bile barem 500 godina stare. Filmska akademija mi je bila nekako važnija jer sam osjećao da više pripada vremenu u kojemu ja živim.

Mislim da se to sada izmijenilo. Na ALU su uveli novi program, oni sada imaju studije medija. Sada bih ja volio tamo ići studirati kad bih mogao.

DRAGAN DESPOT, glumac**Što mislite o zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti?**

To je jako teško pitanje i velika tema. Najkraće, mislim da se ADU traži i da nema jasno izraženu koncepciju kakvu glumu treba zagovarati. Mislim da Akademija i HNK trebaju uspostavljati kriterije u hrvatskom glumištu.

Koliko Vam je Akademija pomogla u Vašem umjetničkom radu?

Jako puno mi je pomogla.

Koja je temeljna zadaća Akademije?

Da prave talente radom usmjerava da se iskažu na najbolji mogući način. Njezina zadaća nije da stvara glumce i režisere, njezina zadaća je da pomaže njihovom razvoju (učeci ih tehnikama i radnim navikama).

SLAVKO BRANKOV, glumac**Što mislite o zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti?**

Ne mislim dobro. Akademija bi u osnovi trebala dati nekakve smjernice pravog kazališta, stvoriti vertikalnu teatar, proizvoditi sjajne redatelje i glumce što se, dakako, ne događa.

Koliki je utjecaj na Vaš umjetnički razvoj imala Akademija?

Apsolutno nikakav. Ja sam se pojavio na Akademiji u doba kada se Georgij Paro vratio iz Amerike pa je stvarao tzv. revolucionarni mitski teatar rušeći građansku dramu. Dakako da ga je ne napadam, ja shvaćam da je to bio redateljski hir. Ta formulacija je bila bedastoća, teatar tijela. Imao sam sreću da me spasio gospodin Božidar Vilić. On me uzeo k sebi, formirao i doveo u DK Gavella. Meni Akademija ništa nije dala. Akademija može biti i opasna. Tamo se profesori međusobno takmiče u tome tko je bolji pedagog. A kroz tu pedagogiju oni uništavaju i razbijaju osobnosti

studenata. Mnogi na kraju Akademije ni sami ne znaju tko su. Mene nisu uspjeli razbiti jer sam bio takav kakav jesam, inokosan i sam. Najviše sam naučio radeći kao stipendist Gavella. Igrao sam u Gavelli s ondašnjim velikanima hrvatskoga glumišta: Šovagović, Krča, Marotti, Kvirgić, Žagar, Subotić, Heršak, Vojković i dr. Radeći male zadatke, slušajući i gledajući njih, boraveći s njima na sceni (ja imam u nogama 2.866 predstava) mislim da sam naučio sve što se tiče samog glumačkog iskaza; načina igre.

Koja je temeljna zadaća Akademije?

Temeljna zadaća Akademije bi po mojem dubokom uvjerenju trebala biti stvaranje *personae grate*. Znači, profilirani redatelji, jake osobnosti, jake glumačke ličnosti, koje bi onog trenutka kada uđu u kazalište bili već spremni da nose repertoare pojedinih kuća. Na žalost, već dugo godina događa se samo hiperprodukcija. Teatri su prebukirani, a jake glumačke ličnosti se rijetko javljaju, sve rjeđe i rjeđe. Ja se nadam da će dolaskom Vjerana Zuppe koji je iskustven i pametan čovjek, koji je svojevremeno napravio i jedan od najboljih srednjoeuropskih teatar, ITD (1972), stvari krenuti na bolje.

GORAN GRGIĆ, glumac**Što mislite o zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti?**

Zagrebačka akademija dramske umjetnosti ima svoju tradiciju s kojom se bori i koju u isto vrijeme s uspjehom čuva. Akademija su ljudi sa svim svojim manama, ali i neporecivim vrlinama. Akademija je Pedro, osuđen na svakom pijanom kazališnom lamentiranju.

Koliko Vam je Akademija pomogla u Vašem umjetničkom radu?

Pomogla mi je da se priprelim za maraton, a da zaboravim trčanje na sto metara. Otkrila mi tremu... Bog joj platio. Dala mi je naslutiti gdje bi

moglo biti umjetnosti, ako imam želju tražiti je. Otudila mi dilentizam, bez mogućnosti povrata oduzete imovine.

Koja je temeljna zadaća Akademije?

Upoznavanje s tradicijom, odmak od nje i davanje snage za neizvjesnu budućnost.

MIRO GAVRAN, dramski pisac

Što mislite o zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti?

Smatram da se radi o iznimno važnoj umjetničkoj akademiji, presudnoj za profesionalizaciju cjelokupnoga hrvatskog kazališnog života. Problematična je njezina djelomična okoštaloš koja proizlazi iz naglašene dominacije teorije nad praksom. Nezamislivo mi je da netko može dobiti diplomu kazališnog redatelja, a da tijekom studija ne izrežira šest cjelovečernih predstava, te da ne ostvari minimalno osam asistencija na profesionalnim predstavama u profesionalnim kazalištima. Okoštaloš i umrtvljenost Akademije dobrim dijelom proizlazi i iz njezinog monopolnog položaja. (Slična je situacija u većini malih zemalja.) Za zdravlje i živahnost ADU i hrvatskog kazališta, bilo bi nužno da se u Hrvatskoj pojavi još jedna akademija za kazalište, film i televiziju, čime bi se razvila zdrava konkurencija.

Koliko Vam je Akademija pomogla u Vašem umjetničkom radu?

Mislim da sam na Akademiji stekao kvalitetno teoretsko obrazovanje. A zahvaljujući književniku Ivanu Kušanu koji je držao dramaturgijski praktikum - pisanje drama, imao sam priliku ovladati pisanjem kao umijećem, te prodirjeti u tajne tog zanata.

Koja je temeljna zadaća Akademije?

Pružati studentima široki spektar praktičnih i teoretskih znanja i vještina vezanih uz kazališnu, filmsku, televizijsku i radiofonijsku umjetnost.

AIDA BUKVIĆ, redateljica

Za razliku od ostalih fakulteta gdje se znanje i spremnost kandidata za pojedini studij može više ili manje egzaktno procijeniti, na ADU se spremnost utvrđuje dosta neodređeno, naime, pokušava se kod kandidata prepoznati nešto što bi se zvalo talentom, ali i određenom spremnosti za razvijanjem toga istog talenta te njegovim prilagodavanjem različitim situacijama. Upravo bi to i bila nekakva temeljna svrha ADU, pokušati kod studenta osvijestiti njegove eventualne umjetničke potencijale, ali i nedostatke. Uz to, ADU bi trebala studentima pokušati pružiti što veći i širi uvid u recentnu svjetsku kazališnu produkciju i tokove. Ovo se naročito odnosi na odsjeke dramaturgije i kazališne režije, te mogućnost većeg praktičnog rada sa "živim materijalom". Nešto slično se već počelo provoditi kroz glumačko-redateljske klase.

Osobno sam tijekom svog studija u smislu redateljskog obrazovanja najviše profitirala upravo iz rada sa svojim kolegama glumcima u redateljskoj klasi pod mentorstvom profesora Carića što mi je, zahvaljujući uspjesima pojedinih ispita, otvorilo daljnje mogućnosti u profesionalnim kazalištima.

Nakon završene ADU na žalost, ili na sreću, sve ostaje na pojedincu i njegovoj životnoj snalažljivosti. ADU kao institucija u tom smislu niti može puno pomoći, ali ni odmoći. Kao i na svakom drugom fakultetu, svaki student treba iz akademskog obrazovanja uzeti ono za što misli da mu je potrebno, iz dobrih stvari pokušati izvući još više, a loše zaboraviti. Osim toga i studenti, ali i kazališna javnost moraju biti svjesni da četverogodišnje školovanje ne znači i formiranje kompletne umjetničke ličnosti. Za to je potrebno puno više vremena, a školovanje treba shvatiti tek kao usputnu stepenicu na umjetničkom putu, stepenicu na kojoj ćemo otkriti neke tajne zanata, otkriti svoje potencijale, osvijestiti ono što ne znamo te steći poznanstva koja bi nam mogla koristiti.